

Ο αγώνας για το δικαίωμα στην άμβλωση, κεντρικό πολιτικό στοίχημα

Της Κικής Σταματόγιαννη

Ο αγώνας που έχει ξεκινήσει δεκαετίες πριν, δεν είναι αγώνας αποκλειστικά των γυναικών. Είναι σοβαρό κεντρικό πολιτικό στοίχημα που εμπλέκει συνολικά τις δυνάμεις του κινήματος και της αριστεράς. Και είναι στοίχημα που πρέπει να το κερδίσουμε προς όφελος των ανθρώπων της τάξης μας.

Η Πολωνία, η Ιρλανδία και πολύ πρόσφατα η Αργεντινή επανέφεραν με οξύτητα ένα ζήτημα που έβγαλε χιλιάδες στους δρόμους, έκανε να χυθεί πολύ μελάνι και έστησε αντιμέτωπα δύο κοινωνικά στρατόπεδα: το δικαίωμα των γυναικών στην άμβλωση. Το δικαίωμα επιλογής τέθηκε για πρώτη φορά σαν βασικό αίτημα και αιχμή του φεμινιστικού κινήματος στις αρχές του '70. Δεν μπορούμε να μιλάμε για ισοτιμία ανδρών-γυναικών, εάν δεν διασφαλιστεί στις τελευταίες το αυτονόητο δικαίωμα αυτοδιάθεσης του σώματός τους. Να αποφασίζουν οι ίδιες. Και όχι το κράτος, η Εκκλησία, η οικογένεια. Το αίτημα για πρόσβαση σε δημόσια, δωρεάν άμβλωση -χωρίς καμία προϋπόθεση- ήταν απόρροια εκείνων των αγώνων.

«Κάθε χρόνο εκτιμάται ότι γίνονται 54 εκατομμύρια εκτρώσεις σε όλο τον κόσμο. Καταγράφονται 25 εκατομμύρια μη ασφαλείς εκτρώσεις, ποσοστό 97% εξ αυτών γίνονται σε αναπτυσσόμενες χώρες. Όταν η άμβλωση γίνεται κάτω από μη ασφαλείς και βίαιες συνθήκες, μπορεί να οδηγήσει ακόμα και στο θάνατο». Τα λόγια αυτά ανήκουν σε ερευνήτρια του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, που κάθε άλλο παρά για αριστερή λογική και πρακτική θα μπορούσε να κατηγορηθεί.

Με τον τρόπο αυτό, μετατοπιζόμαστε από το ρευστό έδαφος της

θεολογίας ή τη θολούρα της αστικής ηθικής και αντιμετωπίζουμε το θέμα στις σωστές και καθαρά υλικές/σωματικές του διαστάσεις: **στην πρόνοια για τη ζωή και την υγεία της γυναίκας**. Κατακτώντας όμως αυτό το δικαίωμα, η γυναίκα αντιμετωπίζεται πλέον ως υποκείμενο με δικαιώματα και όχι ως δοχείο αναπαραγωγής ή πλατφόρμα υποδοχής του εμβρύου.

Ακόμη περισσότερο, η πάλη γι' αυτό το δικαίωμα δεν είναι ζήτημα στενά «γυναικείου» ενδιαφέροντος, όπου η Αριστερά δηλώνει απλώς τη συμπαράστασή της. **Ο αγώνας για τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών είναι κεντρικής πολιτικής σημασίας**. Αυτό φάνηκε καθαρά στην απεργία των γυναικών στην Πολωνία ή στις αντίστοιχες μαζικές κινητοποιήσεις με το δημοψήφισμα στην Ιρλανδία. Και φυσικά στους χιλιάδες διαδηλωτές στους κεντρικούς δρόμους της Αργεντινής με αφορμή την ψηφοφορία επί του νομοσχεδίου νομιμοποίησης των αμβλώσεων στη Γερουσία. Και στις τρεις αυτές μάχες, οι κοινωνίες χωρίστηκαν στα δυο. Τα μέτωπα και οι διαχωριστικές γραμμές χαράχτηκαν ανάμεσα στον κόσμο της προόδου, σε αντιπαράθεση με τον κόσμο της οπισθοδρόμησης και των «παραδοσιακών αξιών».

Το στρατόπεδο της αντιδραστικής Δεξιάς

Η πιο σκληρή **Δεξιά** στις ΗΠΑ, παραδοσιακά συγκροτεί τον κόσμο της πάνω σε τρία κεντρικά ζητήματα: ενάντια στη μετανάστευση (ιδιαίτερα από ισλαμικές χώρες), υπέρ της οπλοκατοχής και ενάντια στο δικαίωμα στην άμβλωση. Δεν πρόκειται μόνο για την εξωφρενική προπαγάνδα των ευαγγελικών τηλε-ρητόρων ενάντια στις γυναίκες που προχωρούν σε έκτρωση, τις οποίες στιγματίζουν σαν «φόνισσες» που δεν σέβονται το δικαίωμα στη ζωή. Δεν είναι μόνο το δίκτυο προπαγάνδας με ταινίες, βιβλία και καμπάνιες «υπέρ της ζωής». Ούτε καν οι επιθέσεις, ακόμη και δολοφονικές, των φονταμενταλιστών χριστιανών σε κλινικές και γιατρούς που πραγματοποιούν εκτρώσεις. Έχει καταστεί πλέον επίσημη κρατική πολιτική.

Δεν είναι τυχαίο ότι μία από τις πρώτες ενέργειες του Ντόναλντ Τραμπ, όταν ανέλαβε την προεδρία, ήταν να επιτεθεί στα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών και να διακόψει τη χρηματοδότηση κέντρων για αμβλώσεις. Ο δηλωμένος στόχος είναι στο βάθος του ασφυκτικού ορίζοντα να απαγορευτεί ολοκληρωτικά το δικαίωμα σε άμβλωση, χωρίς προϋποθέσεις. Πρόκειται για μια **επίθεση ενάντια στις πιο φτωχές γυναίκες, κυρίως μετανάστριες**, που δεν έχουν τα χρήματα για να προβούν σε ασφαλή έκτρωση στα πανάκριβα ιδιωτικά νοσοκομεία και θα πρέπει να καταφύγουν σε επικίνδυνες για την υγεία τους εκτρωτικές πρακτικές ή να προχωρήσουν σε ανεπιθύμητη γέννα. «Οι γυναίκες που επιλέγουν την έκτρωση, θα πρέπει να υποστούν κάποιου είδους τιμωρία (!) για την επιλογή τους αυτή», δήλωσε με θράσος ο Τραμπ.

Αντίδραση και πυρηνική καπιταλιστική οικογένεια

Τι σημαίνει να είσαι γυναίκα μέσα σε μια **πυρηνική ετεροκανονική οικογένεια**, σε μια ταξική κοινωνία σαν τη σημερινή; Σημαίνει ότι σου έχει επιφυλαχθεί ο ρόλος της αναπαραγωγικής μηχανής, της τροφού και αυτής που φροντίζει για τη συντήρηση της οικογένειας. Δηλαδή της επόμενης γενιάς εργαζομένων, αν μιλάμε για οικογένειες της εργατικής τάξης.

Και τι έχει να κερδίσει το αστικό κράτος από όλο αυτό;

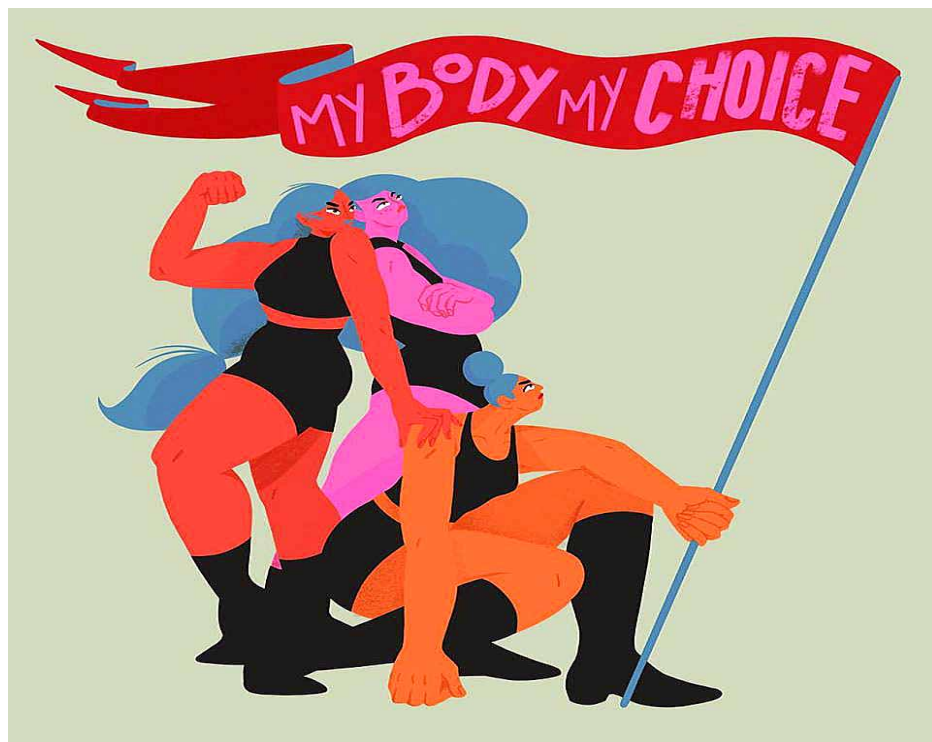
Πρώτα απ' όλα, έτσι εξασφαλίζεται εις το **διηνεκές απλήρωτη οικιακή εργασία**. Μειώνονται οι κρατικές δαπάνες για περίθαλψη παιδιών, ηλικιωμένων και άρρωστων. Δεν χρειάζεται να ενδιαφερθεί το κράτος για βρεφονηπιακούς σταθμούς, δημόσιες κουζίνες και πλυντήρια. **Οικογένεια σημαίνει ένα περιβάλλον όπου οι εργαζόμενοι θα ανακτούν δυνάμεις, ώστε να επιστρέψουν στις δουλειές τους συσσωρεύοντας κέρδη για τις επιχειρήσεις και το κράτος**. Αρκούντως βολικό σχήμα.

Μια εργαζόμενη γυναίκα που προσπαθεί να επιβιώσει η ίδια μέσα

σε ένα τέτοιο σκληρό και αφιλόξενο σύστημα, είναι πολύ λογικό να επιλέξει να μη γεννήσει. **Νομιμοποίηση της άμβλωσης θα σήμαινε ότι διευκολύνεται ο δρόμος χειραφέτησης των γυναικών.** Θα σήμαινε ότι είναι οι ίδιες υπεύθυνες να αποφασίζουν για τις ζωές τους. Επικίνδυνο αυτό για τους κρατούντες. Από εκεί προκύπτουν οι περιορισμοί και οι απαγορεύσεις.

Η μη νομιμοποίηση της άμβλωσης διατηρεί την ταξική διαίρεση, άρα την κατάσταση ίδια και απαρασάλευτη. Όσες γυναίκες έχουν τα οικονομικά μέσα, θα μπορούν να καταφύγουν σε ιδιώτες γιατρούς, με μια εγγυημένη ασφαλή χειρουργική διαδικασία ή να ταξιδέψουν σε χώρες όπου είναι νόμιμη η άμβλωση. Τι γίνεται όμως με όσες δεν μπορούν και αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων; Τι γίνεται με τις εργαζόμενες ή τις άνεργες; Τι γίνεται με τις μετανάστριες ή όσες έχουν βρεθεί στο δρόμο της προσφυγιάς; Πόσο σεβαστό γίνεται το δικαίωμά τους να διαθέτουν οι ίδιες καταπώς θέλουν το σώμα τους;

Ο αγώνας που έχει ξεκινήσει δεκαετίες πριν, δεν είναι αγώνας αποκλειστικά των γυναικών. Είναι σοβαρό κεντρικό πολιτικό στοίχημα που εμπλέκει συνολικά τις δυνάμεις του κινήματος και της αριστεράς. Και είναι στοίχημα που πρέπει να το κερδίσουμε προς όφελος των ανθρώπων της τάξης μας.

Επαναστατική παράδοση και σταλινική αντεπανάσταση

Από τη δεκαετία '70 η Αριστερά στάθηκε στο πλευρό των γυναικών για το δικαίωμα στην άμβλωση, έστω με ανεπάρκειες και καθυστερήσεις. Υπήρξαν, ωστόσο, περιπτώσεις που η σταλινική αριστερά εγκατέλειπε τη μάχη πριν αυτή ξεκινήσει. Το ιταλικό ΚΚ αποφεύγοντας να κοντραριστεί με τους Χριστιανοδημοκράτες και να τερματίσει την αυταπάτη του «ιστορικού συμβιβασμού», αρνήθηκε να συνδράμει στο δημοψήφισμα για τις εκτρώσεις, όπως και στην ψήφιση νομοσχεδίου για το δικαίωμα στο διαζύγιο. «Η χώρα δεν είναι ώριμη ακόμα για τέτοιες αλλαγές», ήταν η ντροπιαστική θέση του Μπερλιγκουέρ, ηγέτη του κόμματος.

Σε πλήρη αντίθεση με μια τέτοια στάση, η σταθερή προσήλωση των επαναστατ(ρι)ών στην υποστήριξη του δικαιώματος αυτοδιάθεσης εγγράφεται στις βασικές μας παραδόσεις. **Οι μπολσεβίκοι στην επαναστατημένη Ρωσία του 1917 νομιμοποίησαν τις αμβλώσεις, οι οποίες πραγματοποιούνταν δωρεάν στα δημόσια νοσοκομεία.** Ένα καθοριστικό -για τις ζωές εκατομμυρίων γυναικών- γεγονός, 50 χρόνια πριν καν το φεμινιστικό κίνημα το αναδείξει σε κεντρικό ζήτημα. Και ακριβώς έναν ολόκληρο αιώνα πριν από τη σημερινή

συζήτηση.

θα μπορούσαν φυσικά να είχαν επιλέξει μια λιγότερο ριζοσπαστική προσέγγιση και θα είχαν κάθε δικαιολογία γι' αυτό. Είχαν να αντιμετωπίσουν μια κοινωνία αγροτική, απαίδευτη και σχεδόν ολοκληρωτικά αγράμματη. **Όμως καταλάβαιναν πως για ν' αλλάξεις τον κόσμο, πρέπει ταυτόχρονα να ορίζεις το σώμα και τις επιθυμίες σου.** Οι γυναίκες και οι άντρες που είχαν γκρεμίσει τα αφεντικά στη Ρωσία, δεν μπορούσαν να περιμένουν την εδραίωση της κομμουνιστικής κοινωνίας για να χαρούν τον έρωτα και τις ελεύθερες επιλογές τους. Ή για να πάρουν αποφάσεις που αφορούν το σώμα τους.

Η αντεπανάσταση της σταλινικής γραφειοκρατίας, που ανέτρεψε τις κατακτήσεις της επανάστασης του Οκτώβρη και μακέλεψε την επαναστατική πρωτοπορία (στην ίδια τη Ρωσία, αλλά όχι μόνο) ήταν το ίδιο δολοφονική και στα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα. Στη Ρωσία του Στάλιν οι «οικογενειακές αξίες» φόρεσαν το κρατικό φωτοστέφανο. Το διαζύγιο και η έκτρωση τέθηκαν κάτω από αυστηρούς περιορισμούς και η ομοφυλοφιλία ποινικοποιήθηκε ξανά. Στις γυναίκες υποδείχθηκε ο «παραδοσιακός» τους ρόλος: παιδοποιητικές μηχανές και υποζύγια της οικογένειας και της κρατικής οικονομίας. Θα περνούσαν δεκαετίες για να βγουν στους δρόμους επαναδιεκδικώντας όσα είχαν κατακτήσει με την επικράτηση της Οκτωβριανής επανάστασης.